

הכנסת העשרים

יוזמות : חברות הכנסת איילת נחמיאס ורבין
קסניה סבטלובה

2204/20/פ

הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון – איסור הפצת דבר תעמולה באמצעי דיוור ישיר סמוך למועד הבחירות לכנסת), התשע"ו–2015

הוספת סעיף 5א. 1. בחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט–1959,¹ אחרי סעיף 5 יבוא :

"א.5 (א) מפלגה או כל גורם אחר לא ישגרו לציבור דבר תעמולה באמצעי תעמולה באמצעי דיוור ישיר מערכת חיוג אוטומטי, הודעה אלקטרונית, מסרונים או הודעת מסר קצר, 48 השעות הקודמות למועד פתיחת הקלפיות ביום הבחירות לכנסת ועד לשעת נעילתן.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאית מפלגה המשתתפת בבחירות לכנסת במועד שיגור דבר התעמולה או הפרסומת לעשות כן אם השיגור נעשה לחברי המפלגה החברים בה במועד השיגור או אם קיבלה רשות לעשות כן מוועדת הבחירות המרכזית קודם לשיגור."

דבר הסבר

בבחירות לכנסת שנערכו בישראל בשנת 2015 התוודע הציבור לתעמולה בעלת אופי מסית, פוגעני באוכלוסיות מסוימות ומטעה הבאה לידי ביטוי לאורך ארבעים ושמונה השעות שלפני יום הבחירות, במהלכו ובעיקר בשעות לקראת סגירת הקלפיות. אל אזרחים רבים נשלחו הודעות מסיתות ופוגעניות באמצעות דיוור ישיר ובמיוחד באמצעות מסרונים.

¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 138.

אווירת בחירות מטבעה היא טעונה, אולם אין לאפשר לה לחרוג מגבולות התעמולה הסבירה שנועדה לשכנע בדבר צדקת דרך וקידום השקפת עולם אל מחוזות ההסתה, השנאה והפילוג החברתי.

המחוקק הציב במשך השנים הגבלות שונות על דרכי התעמולה, כאשר חלקן עוסקות באופן פרטני בימים הסמוכים למועד הבחירות הואיל ובאותם ימים נודעת חשיבות רבה למידת יכולתו של האזרח לשקול בכובד ראש את בחירתו ולהתלבט בחלופות, וזאת, מבלי שיהיה נתון ללחצים, לסחרירים ולניסיונות אחרים בלתי לגיטימיים להטיית דעתו.

בנוסף, הקיטוב בחברה הישראלית גורם למפלגות ולגופים התומכים בהן לחדד עמדות סמוך למועד הבחירות באמצעות הקצנת מסרים עד שלהוב יצרים הפוגעים קשות במרקם החברתי הישראלי ותיקון הנזקים הנגרמים יארך שנים רבות.

בשנים האחרונות הציבור הישראלי עד לתופעה הולכת וגוברת של גופים שונים האוחזים בתפישות עולם פוליטיות ופועלים לקידומן באופן אקטיבי בתעמולת הבחירות בדרכים מגוונות. בשל העדר פיקוח על גופים אלו הפכו הם "למסלול עוקף" ועדת הבחירות המרכזית ולכלי יעיל של מימון והפצת מסרים.

הצעת חוק זו נועדה להגביר את הפיקוח על מפרסמי התעמולה ועל דרכי הפצתה ובכך לנסות ולהבטיח כי תיחסך מהציבור תעמולת בזק ערב פתיחת הקלפיות, שתכליתה מקסום מספר הבוחרים על ידי שימוש באמצעי תעמולה פוגעניים, הזורעים בציבור כאוס רב שייתכן ומטים באופן מניפולטיבי את עמדתו החופשית.

מוצע לקבוע שארבעים ושמונה שעות לפני מועד פתיחת הקלפיות, לא תשגר מפלגה או כל גורם אחר תעמולת בחירות או פרסומת לציבור, למעט שיגור דבר תעמולה שמופנה לחברי המפלגה או אם קיבלה רשות לכך מוועדת הבחירות המרכזית.

הצעה זו מאזנת בין חשיבותה של תעמולה ככלי שכנוע לגיטימי והכרחי לבין דברי הסתה פוגעניים שכן היא מסדירה את אופן הפצתה בימים הסמוכים למועד הבחירות ובעיקר במהלך היום עצמו. יש בהצעת חוק זו כדי לחזק את ערכי הדמוקרטיה מבלי שאף מגזר יהווה מטרה להדרה, שנאה או גזענות.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ז בחשוון התשע"ו – 9.11.15